

Kiirgusseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus

§ 1. Kiirgusseaduse muutmine

Kiirgusseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 2 lõiget 2 täiendatakse pärast sõna „kiirgustegevusloa“ sõnadega „ja kiirgustegevuse registreeringu“;

2) seaduse 1. peatüki 2. jagu täiendatakse §-ga 4¹ järgmises sõnastuses:

„§ 4¹. Kiirgustegevuse teostaja

Kiirgustegevuse teostaja käesoleva seaduse tähenduses on juriidiline isik, kellel on kiirgustegevuse tegemiseks kiirgustegevusluba või kiirgustegevuse registreering.“;

3) paragrahvi 7 täiendatakse lõikega 1² järgmises sõnastuses:

„(1²) Lahtine kiirgusallikas on kiirgusallikas, milles radioaktiivne aine ei ole püsivalt suletud kapslisse või pole tugevalt seotud tahke aine koosseisu.“;

4) paragrahvi 8 lõiget 1 ja lõiget 2 täiendatakse pärast sõna „kiirgustegevusluba“ sõnadega „või kiirgustegevuse registreeringu“;

5) paragrahvis 10 asendatakse sõnad „kiirgustegevusloa omajaga“ sõnadega „kiirgustegevuse teostajaga“;

6) paragrahvi 14 lõiget 2 täiendatakse pärast sõna „kiirgustegevusloa“ sõnadega „või kiirgustegevuse registreeringu“;

7) paragrahv 24¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 24¹. Kiirgustegevuse teostaja vastutus

Kiirgustegevuse teostaja vastutab käesolevas seaduses ja kiirgustegevusloa või kiirgustegevuse registreeringu tingimustes sätestatud kohustuste täitmise eest, et tagada kiirgusohutus ning töötajate kaitse mis tahes tema valduses oleva kiirgusallika või tegevusega seotud kiirgusolukorras.“;

8) paragrahvi 29 lõikes 3 asendatakse tekstiosa „vähemalt iga kuue aasta järel“ tekstiosaga „Euroopa Komisjoni juhiste kohaselt“;

9) paragrahvi 31 lõike 2 punktist 2 jäetakse välja sõnad „väikese ja mõõduka ohuga“;

10) paragrahvi 31 lõike 2 punkt 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„3) termoluminestsentsdosimeetriga mõõtmine isikudoosi määramiseks – 13–39 eurot;“;

11) paragrahvi 32 pealkirjas ja lõike 1 sissejuhatavas lauses asendatakse sõnad „Kiirgustegevusloa omaja“ sõnadega „Kiirgustegevuse teostaja“;

12) paragrahvi 32 lõike 1 punkti 9 täiendatakse pärast sõna „kiirgustegevusluba“ sõnadega „või kiirgustegevuse registreering“;

13) paragrahvi 32 lõike 1 punktist 10 jäetakse välja sõnad „kiirgustegevusloa taotluses esitatud“;

14) paragrahv 34 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 34. Kiirgustegevuse ohuaste

(1) Sõltuvalt kiirgusallikast ja kiirgustegevusega seotud riskidest eristatakse järgmiseid kiirgustegevuse ohuastmeid:

- 1) väga väikese ohuga kiirgustegevus;
- 2) väikese ohuga kiirgustegevus;
- 3) mõõduka ohuga kiirgustegevus;
- 4) suure ohuga kiirgustegevus.

(2) Kiirgustegevuse ohuaste määratakse, võttes arvesse kiirgusallika ning kiirgustegevusega seotud järgmised riskitegurid:

- 1) kiirgusohutuse ja füüsilise kaitse riskid;
- 2) taristu ja ressursid;
- 3) ohutuskultuur;
- 4) kiirgustöötajate ja elanike potentsiaalsed hinnatavad doosid normaalsetes töötingimustes ning avarii- ja püsikiirituse olukorras;
- 5) muud olulised tegurid.

(3) Kiirgustegevuse ohuastme määramise korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega, võttes arvesse käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud.

(4) Radioaktiivsete kiirgusallikate kategooriad ja kiirgusallika füüsilise kaitse nõuded kiirgusallika kategooria järgi kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.“;

15) paragrahvi 35 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kiirgustegevuse teostaja on kohustatud välja töötama ja rakendama kiirgusohutuse ning sellega seotud muu tegevuse kvaliteedijuhtimise süsteemi, mis tagab käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuete ning kiirgustegevusloa või kiirgustegevuse registreeringuga määratud tingimuste täitmise.“;

16) paragrahv 36 tunnistatakse kehtetuks;

17) paragrahvi 37 lõikes 1 asendatakse sõnad „Kiirgustegevusloa omaja“ sõnadega „Kiirgustegevuse teostaja“;

18) paragrahvi 37 lõiget 2 täiendatakse pärast sõna „kiirgustegevusloa“ sõnadega „või kiirgustegevuse registreeringu“;

19) seaduse 3. peatüki 3. jaos asendatakse sõnad „kiirgustegevusloa omaja“ sõnadega „kiirgustegevuse teostaja“ vastavas käändes;

20) paragrahvi 46 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kui tegemist on mõõduka või suure ohuga kiirgustegevusega või kui väikese ohuga kiirgustegevuses kasutatakse rohkem kui kümme kiirgusallikat, on kiirgusohutuse spetsialisti määramine kohustuslik.“;

21) paragrahvi 61 täiendatakse lõigetega 5 ja 6 järgmises sõnastuses:

„(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud kohustuse võib anda riigi omandis olevale äriühingule, kelle põhitegevus on radioaktiivsete jäätmete käitlemine ja kellega valdkonna eest vastutav minister on sõlminud selleks halduslepingu halduskoostöö seaduses sätestatud korras. Sellise halduslepingu sõlmimisele ei kohaldata halduskoostöö seaduse §-e 6 ja 14.

(6) Radioaktiivsete jäätmete vahe- ja lõppladustamiseks ning käesoleva seaduse § 28 alusel kehtestatud radioaktiivsete jäätmete riikliku tegevuskava rakendamiseks vajaminevad vahendid tagab Kliimaministeerium.“;

22) seaduse 4. peatüki pealkirja täiendatakse pärast sõna „load“ sõnadega „ja registreeringud“;

23) seaduse 4. peatüki 1. jao pealkirja täiendatakse sõnadega „ja kiirgustegevuse registreering“;

24) paragrahv 68 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 68. Kiirgustegevusluba ja kiirgustegevuse registreering

(1) Kiirgustegevusluba on vaja väikese, mõõduka ja suure ohuga kiirgustegevuse korral:

- 1) tuumkütusetsükli mis tahes rajatise ekspluateerimiseks, sulgemiseks ja dekomissioneerimiseks;
- 2) radioaktiivse aine ja seda sisaldavate toodete tootmiseks, kasutamiseks, hoidmiseks ning veoks, sealhulgas sisse- ja väljaveoks;
- 3) elektriikiirgusseadmete kasutamiseks ja hoidmiseks;
- 4) radioaktiivsete jäätmete käitlemiseks ja veoks;
- 5) suurenenud looduskiiritusega seotud tegevuseks, mille korral looduslikest radionukliididest põhjustatud kiirgus on kiirgusohutuse seisukohalt oluline;
- 6) kiirgusallika paigaldamiseks, remontimiseks ja hooldamiseks.“;

(2) Kiirgustegevus loetakse alati suure ohuga kiirgustegevuseks, kui tegemist on järgmiste kiirgustegevustega:

- 1) kõrgaktiivse kiirgusallikaga seotud kiirgustegevus;
- 2) tuumakäitise käitamine;
- 3) tuumkütusetsükli mis tahes rajatise ekspluateerimine, sulgemine ja dekomissioneerimine;
- 4) radioaktiivsete jäätmete vahe- ja lõppladustamine.

(3) Kiirgustegevuse registreeringut vajavad väga väikese ohuga kiirgustegevused määratakse valdkonna eest vastutava ministri määrusega.

(4) Kiirgustegevusluba või kiirgustegevuse registreeringut ei ole vaja:

- 1) tegevuseks radioaktiivse kiirgusallikaga, kui kasutatavate radionukliidide aktiivsus või aktiivsuskontsentratsioon on väiksem või võrdne väljaarvamistasemega;
- 2) kuni 30-kilovoldise potentsiaalide vahe juures töötava elektriikiirgusseadme hoidmiseks, kasutamiseks, paigaldamiseks, remontimiseks ja hooldamiseks, kui seadme töötamise ajal ei ületa doosikiirus seadme pinnast 0,1 meetri kaugusel ühte mikrosiivertit tunnis.

(5) Kiirgustegevuse alustamine või tegutsemine kiirgustegevusluba või kiirgustegevuse registreeringut nõudval kiirgustööl ilma kiirgustegevusloata või registreeringuta on keelatud.

(6) Radionukliidide väljaarvamistasemete tuletamise alused ja väljaarvamistasemed, millega võrdse või millest väiksema väärtuse korral kiirgustegevusluba või kiirgustegevuse registreeringut ei nõuta, kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.“;

25) paragrahv 69 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

„§ 69. Kiirgustegevusloa ja kiirgustegevuse registreeringu andja

Kiirgustegevusloa ja kiirgustegevuse registreeringu annab Keskkonnaamet (edaspidi loa andja või registreeringu andja).“;

26) seaduse 4. peatükki täiendatakse §-ga 69¹ järgmises sõnastuses:

„§ 69¹. Kiirgustegevuse registreeringu taotlus

(1) Kiirgustegevuse registreeringu taotlus koos lisadega esitatakse registreeringu andjale keskkonnaotsuste infosüsteemi kaudu ja taotlus kinnitatakse digitaalallkirjaga.

(2) Kiirgustegevuse registreeringu taotlusele esitatavad täpsustatud nõuded ja taotluse andmekoosseisu kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.“;

27) paragrahvi 70¹ täiendatakse pärast sõna „kiirgustegevusluba“ sõnadega „või muu dokument, mis tõendab õigust kiirgustegevust teha (edaspidi *lepinguriigi tegevusluba*)“;

28) paragrahvi 70³ lõikes 1 asendatakse sõna „kiirgustegevusluba“ sõnadega „lepinguriigi tegevusluba“;

29) paragrahvi 73 pealkirja täiendatakse pärast sõna „Kiirgustegevusloa“ sõnadega „ja kiirgustegevuse registreeringu“;

30) paragrahvi 73 täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:

„(3) Kiirgustegevuse registreeringu andmine otsustakse 30 päeva jooksul nõuetekohase taotluse saamisest arvates.“;

31) paragrahvi 74 pealkirja täiendatakse pärast sõna „Kiirgustegevusloa“ sõnadega „ja kiirgustegevuse registreeringu“;

32) paragrahvi 74 senine tekst loetakse lõikeks 1 ja paragrahvi täiendatakse lõikega 2 järgmises sõnastuses:

„(2) Registreeringu andja keeldub registreeringu andmisest, kui:

- 1) taotleja on esitanud teadlikult valeandmeid, mis mõjutavad tegevuse registreerimise otsustamist;
- 2) tegevuseks on vaja kiirgustegevusluba;
- 3) kiirgustegevuse registreeringu taotlejal puuduvad nõutava erialase ettevalmistusega kiirgustöötajad;
- 4) kiirgustegevuseks taotletav asukoht ja muud tingimused ei võimalda kiirgusohutusnõuete täitmist;
- 5) kavandatav tegevus ei vasta õigusaktidega sätestatud nõuetele.“;

33) seaduse 4. peatüki 1. jagu täiendatakse §-ga 74¹ järgmises sõnastuses:

„§ 74¹. Kiirgustegevuse registreeringule kantavad andmed

(1) Kiirgustegevuse registreeringus märgitakse:

- 1) registreeringu omaja nimi ja isikukood või registrikood;
- 2) tegevuskoha täpne asukoht ja asukoha plaan;
- 3) registreeringu taotluse number;
- 4) registreeringu number ja andmise kuupäev;

- 5) kiirgustegevuse nimetus;
- 6) kiirgusallikate andmed;
- 7) kiirgustegevusest ja selle eripärast tulenevad kiirgusohutuse ja kiirgusseire nõuded;
- 8) kiirgustegevuse registreeringu omaja kohustused.

(2) Kiirgustegevuse registreeringu täpsustatud andmekoosseisu kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.“;

34) seaduse 4. peatüki 1. jagu täiendatakse §-ga 76¹ järgmises sõnastuses

„§ 76¹. Kiirgustegevuse registreeringu kehtivus

Väga väikese kiirgustegevuse korral antakse registreering tähtajatult, välja arvatud juhul, kui taotletakse tähtajalist registreeringut.“;

35) paragrahvi 77 täiendatakse lõikega 4 järgmises sõnastuses:

„(4) Loa andjal on õigus alata kiirgustegevusloa kehtetuks tunnistamise menetlus, kui kõik kiirgustegevusloale märgitud kiirgusallikad on ohustatud.“;

36) seaduse 4. peatüki 1. jagu täiendatakse §-ga 77¹ järgmises sõnastuses:

„§ 77¹. Kiirgustegevuse registreeringu kehtetuks tunnistamine

(1) Keskkonnaamet tunnistab kiirgustegevuse registreeringu kehtetuks, kui:

- 1) registreeringu omaja on selleks esitanud taotluse;
- 2) ilmneb, et kiirgustegevuse registreeringu taotluses on teadlikult esitatud olulise tähtsusega valeandmeid, mis mõjutasid kiirgustegevuse registreerimist ning mille esitamata jätmise korral oleks pidanud registreerimisest keelduma;
- 3) ilmneb käesoleva seaduse § 74 lõikes 2 sätestatud alus registreeringu andmisest keeldumiseks.

(2) Registreeringu andjal on õigus alata kiirgustegevuse registreeringu kehtetuks tunnistamise menetlus, kui kõik registreeringule märgitud kiirgusallikad on ohustatud.“;

37) paragrahvi 78 täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:

„(3) Kiirgustegevuse registreeringu omaja esitab registreeringu andjale keskkonnaotsuste infosüsteemi kaudu taotluse, kui ta kavatseb:

- 1) kasutusele võtta uue või lisakiirgusallika;
- 2) muuta kiirgustegevuse registreeringus märgitud kiirgusallika andmeid või lõpetada selle kasutamise;
- 3) muuta kiirgustegevuse registreeringuga määratud kiirgustegevust;
- 4) muuta kiirgustegevuse toimumise kohta või ruume;
- 5) muuta muul viisil oluliselt registreeringus kirjeldatud kiirgustegevust.“;

38) paragrahvi 105 lõige 1 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Sekkumistase on projektdoosi (projektekvivalent- või -efektiivdoosi) väärtus, mille ületamise korral tuleb kaaluda meetmete rakendamist elanike kaitsmiseks.“;

39) paragrahvi 105 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Projektdoos on doos, mis eeldatavalt saadakse avarii- või püsikiirituse olukorras, kui kaitsemeetmeid ei rakendata.“;

40) paragrahvi 106 lõige 1² muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1²) Parandusmeetmed on kiirgusallika kõrvaldamine või selle võimsuse vähendamine või kiiritusraja katkestamine või selle mõju vähendamine, et ära hoida või vähendada doose, mida vastasel korral võidakse saada avariikiirituse või püsikiirituse olukorras.“;

41) paragrahvi 107 lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Sekkumises osaleva radioaktiivsete jäätmete käitleja nimetab valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga või sõlmib sekkumises osalemise ülesande täitmiseks halduslepingu käesoleva seaduse § 61 lõikes 5 nimetatud äriühinguga ja selles lõikes sätestatud tingimustel.“

42) paragrahv 110 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

„§ 110. Avariikiirituse olukorra mõjupiirkonnas viibinud isikute tervisekontroll

(1) Keskkonnaamet tagab vajaduse korral avari- või avariikutsekiirituse isikudooside hindamise, seire ja hindamise tulemuste esitamise tervisekontrolli tegevale arstile.

(2) Tervisekontrolli kulud kaetakse Vabariigi Valitsuse reservfondist ning hiljem nõutakse sisse avariikiirituse olukorra põhjustajalt.“;

43) seaduse 10. peatükki täiendatakse §-ga 117¹ järgmises sõnastuses:

„§ 117¹. Tegutsemine kiirgustegevuse registreeringuta või registreeringu nõudeid rikkudes

(1) Tegutsemise eest kiirgustegevuse registreeringuta, kui registreering oli nõutav, või registreeringu nõudeid rikkudes – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 20 000 eurot.“;

44) paragrahvi 118 pealkirjas ja lõikes 1 asendatakse sõnad „kiirgustegevusloa omaja“ sõnadega „kiirgustegevuse teostaja“;

45) paragrahvi 121 pealkirja ja lõiget 1 täiendatakse pärast sõna „kiirgustegevusloata“ sõnadega „või kiirgustegevuse registreeringuta“;

46) paragrahv 124¹ tunnistatakse kehtetuks;

47) seaduse 11. peatükki täiendatakse §-ga 124² järgmises sõnastuses:

„§ 124². Kehtivate kiirgustegevuslubade muutmine ja vormistamine registreeringuna

(1) Kui tegevuseks on käesoleva seaduse kohaselt vajalik registreering, kuid isikule on selleks antud kiirgustegevusluba, võib kiirgustegevusloa omaja registreeringu saamiseks esitada taotluse Keskkonnaametile.

(2) Kehtiva kiirgustegevusloa muutmisel:

1) väga väikese kiirgusohuga tegevuse korral esitab kiirgustegevusloa omaja Keskkonnaametile registreeringu taotluse;

2) tegevuse korral, mis ei vaja käesoleva seaduse alusel registreeringut, kuid loal on väga väikese kiirgusohuga tegevusi, esitab kiirgustegevusloa omaja lisaks loa muutmise taotlusele ka registreeringu taotluse.

(3) Registreeringu taotluse rahuldamisel tunnistab Keskkonnaamet kiirgustegevusloa kehtetuks osas, milles anti registreering.

(4) Käesoleva paragrahv lõike 2 punkti 1 alusel muutunud kiirgustegevusloa vormistab loa andja mõistliku aja jooksul käesoleva seaduse § 70 lõike 4 alusel kehtestatud andmekoosseisuga kiirgustegevusloaks. Sellisel juhul otsustab loa andja varem kehtinud loa muutmise avatud menetlusest.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 ja lõike 2 punktis 2 sätestatud registreeringu taotluse menetlemine ja lõikes 4 nimetatud toimingute tegemine on vabastatud riigilõivu tasumisest, kui menetluse eesmärk on olemasoleva loa uue andmekoosseisuga loaks vormistamine ning loa tingimustes ei tehta muid muudatusi kui loa osa asemel registreeringu andmisest tulenevad muudatused.

(6) Enne käesoleva seaduse jõustumist esitatud loa või loa muutmise taotlust menetletakse käesoleva seaduse kohaselt.

§ 2. Halduskoostöö seaduse muutmine

Halduskoostöö seaduse § 13 lõiget 1¹ täiendatakse punktiga 31 järgmises sõnastuses:
„31) kiirgusseaduse § 61 lõikes 5 ja § 107 lõikes 5 nimetatud haldusleping“.

§ 3. Keskkonnaseadustiku üldosa seadus muutmine

Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 40¹ lõike 1 punkti 1¹ täiendatakse pärast sõna „jäätmeseaduse“ tekstiosaga „kiirgusseaduse“.

§ 4. Riigilõivuseaduse muutmine

Riigilõivuseaduse 6. peatüki 3. jao 4. jaotist täiendatakse §-ga 131¹ järgmises sõnastuses:
„§ 131¹. Kiirgustegevuse registreeringu andmise ja muutmise taotluse läbivaatamine

(1) Kiirgustegevuse registreeringu taotluse läbivaatamise eest tasutakse riigilõivu 200 eurot.

(2) Kiirgustegevuse registreeringu muutmise taotluse läbivaatamise eest tasutakse riigilõivu 150 eurot.“.

§ 5. Seaduse jõustumine

Käesoleva seaduse § 1 punkt 20 jõustub 2027. aasta 1. jaanuaril.

Lauri Hussar
Riigikogu esimees

Tallinn, „....“ 2024

Algatab Vabariigi Valitsus

(allkirjastatud digitaalselt)